

ואשר להיקף הייצור: פרץ אינו יכול לשער משק ריווחי שיצמצם את היקף תפוקתו. לכן יש צורך להמשיך בייצור כבעבר, לפחות, אך יש להשתמש במוצר בצורה מתאימה. במלים אחרות, אין להסתפק בשיווק חלב נוזלי בלבד, כפי שגם בעבר משק זה לא הסתפק בכך. אם ייצור החלב הארצי חייב לרדת, יפלו המשקים החלשים, דבר שיגרום לבעיות חברתיות וכלכליות למדינה כולה. לכן דרושה מדיניות התומכת בסקטור החקלאי והמעודדת אותו. 

היחידה הכפולה – ובהיקף המושב כולו. אך הוא מודאג מהבאות.

אחד הקשיים הוא מימון פעילות המשק. אין הבעיה העיקרית בהשגת האשראי, אלא במחירו הגבוה של האשראי המושג. לכאורה היה מחייב המצב שימוש נרחב בהון עצמי. אך כאן באה מדיניות המיסוי הנהוגה כיום וגורמת התפתחות הפוכה: אין היא מעודדת כלל וכלל את המשק החקלאי להגביר את השימוש בהון עצמי, במקום באשראי, אפילו אם הוא יקר.

“הבוקרים צריכים לדעת שחיה של הפרה הם חיים קשים מנשוא”

נחמן ברמן – “רופא אליל”

מוטי אישי-יאי, מעגן מיכאל

אלי בצעדים מדודים ובקול רפה שואל מה נשמע, ומתעניין אם חלילה וחס החנית רכבו אינה עלולה לפגוע במהלך התקין של העבודה ברפת. בעוד אני סבור לתומי שמן הראוי להזמין תחילה לשתיה קלה, מצהיר אושפיזו המכובד חגיגית שאין זמנו פנוי כרגע לשתיה, ודבר ראשון בסדר העדיפויות שלו הוא מבט על העדר. מרגע כניסתנו לסככת החולבות החלו עיניו של ברמן לתור ולבלוש אחר כל פרה ופרה, כאדם המחפש מוצא מנבכי יער סבוך. בעודני מנסה לתהות על פשר סקרנותו, החל אורחנו לגלות בקיאות בלתי מוכרת לי בתנובותיה של כל אחת ואחת מבנות טיפוחנו, כאילו היה מונח לפניו ספר ביקורת החלב. “זאת נותנת 30 ליטר, והלבנה העומדת על ידה מניבה 40 ליטר, והשלישית המדשדשת ליד השוקת היא פרה גרועה, ואילו הרביעית שמעלה גרה סובלת ממסטיטיס”. לרגע קט הייתי אחוז פליאה. לא הצלחתי להבין מניין אורחנו כה מיטיב להכיר את תנובותיהן של הפרות. ידידי אורי קרץ לעברי, ובחיוך קורן

היה זה ברפת בחן בשנת 1970. געי לענף, אורי, הודיעני שאנו צפויים באותו יום לביקורו של מדריך בקר העונה לשם נחמן ברמן. מכיוון ששבועות מספר לפני כן סיימתי קורס יסודות במדרשת רופין, ומוחי היה שבע ומפוטם בהרצאות ולוחות הזנה, הודעתי לאורי שאני מעדיף שייחני לנפשי, ושיטפל בגפו באורח המיועד לבקרנו. אלא שלמרבה מזלי אורי לא הניח לי ועמד על כך שעלי להיות נוכח בביקור, משום שהמדובר במדריך יוצא דופן בסוגו. לאחר הפצרות חוזרות ונישנות נעתרתי והחלטתי להקביל את פני האורח.

בשעה תשע הגיעה “חיפושית” כתומה ומתוכה השתחל החוצה אדם בא בימים, בעל שיער כסוף, שפוף קומה, חרוש קמטים, בעל לחיים נפולות המסגירות עשרות שנים של עמל, יזע ועבודה מפרכת. בעודו נעול ערדלי איכרים, לבוש מכנסי עבודה עם כתפיות, וכובע מצחיה של בוקרים מכסה ברשלנות את ראשו – קרב

מאושר נחם אותי כי היה טעם להילוות לביקור, וכי יש מה ללמוד מהאיכר למוד נסיון החיים.

לאחר שענינו התפנו מבחינת הפרות, פנינו אל שלוחת היבשות, וגם כאן חזרה ההצגה. "זאת פרה טובה, וההיא עם שמץ של קרנים פרה גרועה." הפעם לא יכולתי להסתיר את השתוממותי ושאלתי את ברמן מנין לו כל האינפורמציה העדכנית שברשותו. ברמן הסיר את מבטו מן הפרות ובחיוך נסוך בטחון הפטיר: "ה, הו ידידי, זוהי תורה שלמה אשר נרכשת בעבודה של עשרות שנים עם בקר." כאן היה לי העונג הרב לשמוע קורטוב של מחשבה על הקשר בין הפנוטיפוס והגנוטיפוס; על השפעת גודל הנחירים של הפרה בקליטת חמצן; על המתאם שבין ייצור החלב וחיבורי העטין; ועל מבנה הגב, העצמות וזרובות הסידן שבעצמות. בקיצור, עולם ומלואו של חוקי הטבע הנפלאים. לאחר שחרשנו את הרפת, שמנו פעמינו למשרד על מנת לכתוב אחזן לדבריו של הקוסם מגלה צפונותיהן של מעלות הגרה. הדבר הראשון שברמן חפץ ביקרו היה ספר ביקורת החלב. תוך כדי גילוי בקיאות נוספת בקורותיה של כל אחת מן המניבות, שלף מתוך שקית נייר בלויה את מחשב הכיס, ובידיו הרועדות – מזכרת מתקופת חיים של עבודה גופנית מאומצת ולא חלילה פרי מחלה ידועה כפי שסבורים אחדים – החל לחשב את אחוז הפרות שמעל 30 ליטר, 40 ליטר וכד'. כאשר סיים את הפעילויות החשבוניות, פנה לעברי – בארשת פנים של חוסר שביעות רצון – ובטון מוכיח החל להסביר לי שגבוהות התנובה סובלות מחוסר חלבון, בעוד שנמוכות התנובה טעונות שיפור במאזן האנרגטי. באותו הרגע נדמה לי שעולמי המקצועי חרב עלי. יש לדעת שלוחות ההזנה שהיו בנויים אצלנו על נורמות ותורות המקופלות בתיקו של כל מדריך מצוי, היו נהוגים באותם הזמנים בידי רוב רכזי הרפת בארץ. והנה, מופיע לו ברמן ובעזרת מספר משפטים הורס

ומקעקע תפיסה שלמה שנדמה היה לך שהיא תורה מסיני.

לא בקלות הייתי מוכן לוותר על המדיניות שהיתה נהוגה אצלנו. ניסיתי להגן בלהט, תוך כדי דיקלום מונחים ותפיסות שלמדתי אותם ממדריכים ידועי שם. אך הפעם טון דיבורו של ברמן היה תקיף ונמרץ, ומצאתי את עצמי כתלמיד שוטה מול רבו המנסה להחזירו למוטב. חשתי שמולי ניצב אדם השולט בחומר בצורה בלתי מצויה, אך סובל מחוסר רצף של דיבור כתוצאה מכך שקצב פעילות מוחו, אצור הידע למכביר, מקדים את כושר דיבורו.

אט אט הוחזר לי על המשמעות השונה של סוגי החלבון והשפעתם הסגולי על ייצור החלב; על כמויות החלבון האמיתיות הדרושות לייצור החייבות לקחת בחשבון שפורה זקוקה לקיום לבד לכמות החלבון שאינה נופלת מהכמות שהיא זקוקה לה בתקופת היובש; על הקשר שבידידת נעכלות החלבון כתוצאה מעלית אחוז התאית במנה; על עודפי חלבון אמיתי שנהפכים לאנרגיה; על העליה ביכולת קליטת כמויות גדולות של אנרגיה כתוצאה מירידה דראסטית במתן כמויות מזון גס; על כך, שבעצם המזון הגס שאנו מספקים לפרות אינו אותו המזון הגס המופיע בכתובים; ועל הצורך בבניית זרובות בגוף הפרה לקראת סוף התחלובה הנוכחית בכדי שיעמדו לרשותה בתחילת התחלובה הבאה. כיום הדברים הללו יותר נהירים ומקובלים על ציבור הבוקרים והמדריכים. ברם, צריך לזכור שבאותם הימים נחשבו הדעות הללו למחשבת טרוף נוסח ברמן.

הפגישה הזאת השפיעה עלי עמוקות בדרך מחשבתי ועבודתי בענף. ההזנה בנוסח ברמן הקפיצה את תנובת החלב בעדרנו. באותה תקופה לא היינו בנים יחידים לאיש זה. משקים נוספים שאבו לשמוע לעצותיו ראו שכר להענותם בעליה מסחררת בתנובות עדריהם. 

המשך יבוא